

7. Oude Familienamen te Lissewege.

In de poortersboeken van Brugge (1), waarin de inwijkelingen werden ingeschreven die poortersschap verwierven door aankoop, treffen we van 1418 tot 1434 nog zesendertig personen aan die Jan als voornaam hadden en geen familienaam. Van 1434 tot 1450 nog slechts 19 dergelijke Jannen: b.v. Jan Jans zone, Boudins Joris Christiaens zone. Dit bewijs dat in de XVe eeuw nog niet iedereen bij ons een familienaam droeg.

Toen Gerembald, heer van Lissewege, in het begin van de XIe eeuw ter plaats een kapel liet bouwen; toen Lambert, heer van Lissewege in 1106 deze kapel liet vergroten en ze aan de abdij van Sint Kwinten in Vermandois afstond om te Lisvega een priorij op te richten (2), noemden ze zich, zoals hun standgenoten, met de plaats van hun heerlijkheid als familienaam; hetzij Gerembald van Lissewege. Doch de eerste abt van de abdij ter Doest in 1174 had geen andere naam dan Haket of Hachet of Aket (3).

De vroegste familienamen waren aldus ontleend aan de plaats van woon of herkomst (4). Na de adel namen ook de patriciërs een familienaam; later ook de poorters en vervolgens de gewone man (5). Het ontstaan der steden, rond de jaren 1200, versnelde de behoefte aan een toenaam om samenwonende mensen met dezelfde doopnaam te onderscheiden.

Benevens aan plaatsen (leengoed, hoeve, beek, woud) werden de meeste familienamen ontleend aan een beroep (de Leersnijder) of aan lichaamsbouw (de Lange). Ook moeders- of vadersnaam werd gebruikt (Verheyde, Serclaes, Willems). Van die overgangperiode kunnen we zeggen dat een kat haar jongen niet meer herkende. Sanders en Braems zullen niet vermoeden dat ze éénzelfde voorvader hebben omdat Alexander en Abraham broers waren (6).

Na deze lange inleiding wordt het duidelijker dat de XIIIe eeuw en ook de volgende, een overgangperiode waren voor wat de familienamen betreft.

De stadsrekeningen van Brugge van 1280 tot 1319 (7) laten ons vaststellen dat deze overgang zich alsdan te Lissewege ook reeds aan het voltrekken was. Deze stadsrekeningen zijn in het latijn opgesteld. Waar inwoners van Lissewege vernoemd worden, betreft het meestal uitkering van wezenrenten.

In de rekening 1281/1282 wordt Johannis Baerds ex filia Trise de Lisseweghe vermeld, alsook Willelmi de Nove Castello ex filio Johannis de Lisseweghe, benevens Michaelis Stenins ex filia Rix of Ryx de Lisseweghe.

In 1284/85 treffen we aan: a Coppino orphano Nicholai Zoppers ex filia Ryx de Lisseweghe. In 1290 : Gherardo de Lisseweghe pro Claikino, orphino

Clais Bouds de Ramschapella. In hetzelfde jaar wordt ook Nicolao Ketel de Lisseweghe vernoemd; en in 1297 Matheo de Lisseweghe en Riquardo de Lisseweghe, steenhouwere, en nog Johanni de Lisseweghe.

Toevallig ontmoetten we een Lessewegenaar te Ieper in 1315. In de rekening van deze stad (8) die in het Frans was opgesteld, onder de rubriek: "Ce sont chil qui ont paiet lor issue", staat Nicole Stoelin de Lisseweghe "de 3 cambres qu'il avoit estans devant le Mote le conte, lesquels François de Bulslare a acquis a loy; 22 s. 5 d.". Het issue-recht was een tiende belasting geheven op roerende en onroerende goederen die door gift, erfenis of verkoop in niet-poortersbezit kwamen; ze trof ook de bezittingen van hen die in het klooster traden of ontpoorterd werden (9).

Wij blijven nog even bij verhuizende Lissewegenaars, maar nu naar Brugge, waar ze poortersschap kochten (1):

- 16.04.1423 Staessin Jacop Fs Bertelmeus
- 31.08.1423 Wouters Victoor, Wouter Fs Willems zeune
- 22.12.1423 van Scouden Jan, Fs Joos, wielwerkere
- 01.03.1425 Weitins Jan Fs Pieters
- 18.07.1425 Alaerds Katheline, Jacob weduwe
- 23.07.1425 Svos Lauwers Fs Kerstiaens
- 28.06.1427 De Vos Fransoys Fs Jans
- 30.08.1432 Uter Zuerkele Jan Fs Jans
- 09.04.1438 Maercx Willem Fs Jan
- 25.04.1440 Tays Pieter Fs Jan
- 12.11.1444 Boons Hannekin, Andries zone, omme cupere 'tzine
- 1(.12.1444 Stier Cornelis Fs Huugs, omme temmerman tzine
- 10.06.1446 Van Werden Hannekin, Boudins Fs Boudins, omme bevreyt te zine
int ambacht van den cupere
- 15.03.1447 Baerout Pieter Fs Jan
- 20.10.1450 Deysters Jan Fs Pieter
- 11.03.1455 van Ryssele Anne Fa Jan
- 25.06.1457 Taye Jan Fs Jan
- 31.10.1457 Andries Jan Fs Pieter
- 31.07.1461 Mackels Kaerle Fs Heyndric
- 22.01.1470 Stierman Jan Fs Pieter
- 31.08.1470 Andries Boudin Fs Jan (van Lisseweghe)
- 31.12.1471 Boudins Loy Fs Maercx Fs Clais
- 08.03.1476 Svroeden Antheunis Fs Jan, omme brauwernscape te zyne
- 20.04.1479 Andries Marye Fa Jan
- 25.09.1482 Woutermans Jacop Fs Gillis, omme bevryt te zyn int ambacht van
den tegheldeckers
- 21.11.1483 Stevens Jan Fs Jacops, omme bevryt te zine int ambacht van den
vaervers
- 01.02.1485 Andries Jan Fs Jan, omme bevryt te zine int ambacht van den Tim-
merlieden
- 20.07.1485 De Hond Willem fs Wouters, omme poortersneeringhe te doene
- 04.11.1485 Goossens Jacop fs Jan, omme bevryt te zyne int ambacht van den
smeden ende zalmakers
- 01.10.1490 Claiszeune Symoen omme te doene poortersneeringhe
- 05.03.1495 De Vos Jan
- 1648/49 Verbeke Lenard (van Lisseweghe) - 1665/66 Vandenbroucke Jan
1666/67 Vandenbroucke Guillaume.

Benevens de namen van sommigen die Lissewege verlieten, vinden we ook namen van personen die zich te Lissewege kwamen vestigen voor korte of lange tijd. Het gaat over buitenpoorters, d.z. poorters die voor een (verlengbare) termijn van drie jaar de stad wilden verlaten zonder hun poortersrecht te verliezen; ze moesten daartoe een vergoeding betalen en een borgpersoon binnen de stad aanduiden (10). Uit Brugge vertrokken aldus naar Lissewege:

16.05.1550 Welle Elyas
 27.05.1553 vander Sluus Pieter fs Cornelis
 16.06.1554 van Ysegem Jan
 08.02.1556 Tormengiere Jan
 19.03.1557 Lannoy Maertin
 04.10.1557 Willem Jan
 20.11.1559 de Bake Jan
 11.10.1561 Michiels Antheunis
 23.10.1563 van Brabant Jan (gehuwd met de weduwe van Elyas Welle die in 1550 uit Brugge naar Lissewege vertrok)
 07.05.1565 Jacopszeune Jacob
 23.07.1568 de Poorter Francois
 27.05.1570 vander Sluus Fernande Fs Lieven
 05.03.1574 Helderweire Heyndryck
 04.06.1594 Allaert Jacques
 29.07.1594 Strymeersch Jacques
 30.09.1595 Maertens Jacob

30.13.1595 de Deckere Lieven

03.03.1596 Maertens Jan

02.10.1596 de Vandere Francois

Na 1600 vertrekken nog een tiental Brugse poorters als buitenpoorters naar Lissewege; we vermelden ze hier meer als oude familienamen.

Laten we, om te eindigen, onze eigen familienaam niet voorbijgaan als oude Lissewegse familienaam. Rond 1500 was Michiel Vandepitte kerkmeester te Lissewege; rond 1542 werd Jan Vandepitte geboren, waarvan de meeste Lissewegse en Heistse naamdragers nakomelingen zijn (11). Verwantschap met de oudst bekende Vandepitte, Michael de Puteo (oorkonde en naam in 't latijn) die in 1220 schepen was van de stad Ieper, is nog niet bewezen (12). Wie daartoe kan bijdragen weze bij voorbaat dank gezegd.

Leo Vandepitte.

N o t e n :

1. Parmentier, Indices op de Brugse Poortersboeken 1418/1794. 2 delen
2. Chronique de l'abbaye ter Doest, F. Vandeputte et C. Carton, 1845
3. L. Van Hollebeke, Lisseweghe, son église et son abbaye. 1863
4. van Hoorebeke G., Etudes sur l'origine des noms patronymiques flamands, 1876
5. Dr. M. Gysseling, Voordracht over het ontstaan van familienamen
6. Baron Jean de Bethune, catalogue des dalles funéraires de l'écluse de Braemgaten à Gand, 1892
7. Wyffels C. De Rekeningen van de stad Brugge, 1280/1319
8. Des Marez G. et De Saegher E. Les Comptes de la ville d'Ypres de 1267 à 1329, é delen, 1908
9. Diegerick, Inventaire des chartes et documents des archives d'Ypres, Tôme IV, p. 52 et 84/85
10. Schouteet A. Inddices op de Buitenpoortersboeken van Brugge 1548/1788
11. Stamboomstudie door Germain en Omer Vandepitte
12. Van Hollebeke L., L'abbaye de Nonnenbossche près d'Ypres, cartulaire blz. 99 nr XXXXIX.